

Школа молодого педагога

«Діалог»

Керівник школи молодого педагога

Дудар Лариса Іванівна

вчитель початкових класів

Турійської ЗОШ І-ІІІ ст..

**Дізнайтесь та усвідомте,
що дають дітям
поетичні рядки на кожному етапі уроку.**

Поетичні рядки:

- Створюють позитивний емоційний фон уроку.
- Створюють атмосферу відвертого спілкування.
- Тактовно спрямовують діяльність дітей.
- Мотивують учнів на активну діяльність.
- Навчають ставити мету та формують уміння аналізувати, узагальнювати і робити висновки.
- Розвивають естетичний смак, почуття прекрасного.
- Привчають до чіткої організації навчальної діяльності.

Урок – це форма організації навчально-виховного процесу в школі

Як відомо, педагогічний процес має свою чітку, вивірену часом, структуру. До нього входять такі компоненти, як педагогічна мета, принципи, зміст, методи, засоби та форми його організації.

Першочергове та головне призначення уроку – організувати пізнавальний процес дитини, стимулювати його, направляти та розвивати.

Урок – це і форма організації пізнання дійсності самим учителем, та процес організації взаємодії та взаємозв'язку двох пізнавальних процесів – учителя та учня, такої взаємодії, при якій один процес переходить в інший при зміні ведучого. І, якщо учитель може організувати таку взаємодію на шляху просування до істини, тобто до повного пізнання предмета вивчення, то це учитель вищого пілотажу. Вся краса і правда уроку криється саме в цьому.

Урок треба уявити як педагогічний процес, який має свою структуру, динаміку, зміну стану його учасників, логічну послідовність дій. В основі будь-якого уроку лежить педагогічна структура.

Як же побудувати урок так, щоб він відповідав чіткій педагогічній структурі?

Мета уроку – це образна або понятійна модель результату взаємодії учбової діяльності учня та дидактичної діяльності учителя, це передбачення, прогнозування підсумку.

Принципи навчання – це ідеї, положення, якими вчитель керується під час підготовки та проведення уроку.

Це:

- взаємозв'язок нового матеріалу та власного досвіду учнів та учителя;
- системний підхід;
- цілісний підхід;
- прояв поваги;
- опора на інтуїцію тощо.

Методи, прийоми та засоби навчання на уроці дозволяють визначити суб'єктивні стосунки всіх його учасників.

Методична структура уроку

Методична структура уроку – це послідовність дій учителя та учнів щодо здійснення пізнавального процесу.

Методична структура уроку включає в себе наступні основні компоненти:

- організаційний момент;
- актуалізація знань та формування умінь;
- закріплення отриманих знань та умінь;
- задавання домашнього завдання.

Методична структура може мати й більшу кількість компонентів, якщо їх поділити на менші частини.

Дуже часто в педагогічній літературі ці компоненти називають етапами.

Методичні компоненти – це лише набір дій учителя та учня, котрі при їх послідовному розташуванні стають етапами уроку.

Традиційно виділяють п'ять компонентів методичної структури уроку:

- організаційний момент;
- актуалізація раніше вивченого;
- формування нових знань;
- закріплення отриманих знань;
- домашнє завдання.

Педагогічна структура уроку

Педагогічна структура уроку має такі складові:

- мета;
- задачі;
- принципи;
- зміст;
- методи;
- засоби.

Крім педагогічної та методичної урок має і психологічну структуру, яка включає в себе створення таких умов діяльності учителя та учнів:

- щирі, відкриті стосунки, доброзичливі стосунки;
- раціональний режим психофізіологічного та інтелектуального напруження;
- логіко-гносеологічної єдності пізнавального процесу та мотивів діяльності;
- посильності всіх видів завдань на уроці.

Проводячи та відвідуючи уроки в початковій школі, переконуємося, що на молодших школярів позитивно впливають чіткі поетичні рядки, які спонукають до організації класу, виховують чемність, охайність, мобілізують на роботу.

Привітання у віршах розвивають пам'ять, збагачують словниковий запас школярів, виховують у них елементарні навички етикету.

Початок уроку

Початок та кінець уроку з точки зору його якості мало вивчений. Найчастіше увага вчителя зосереджується на економії часу і, як правило, за рахунок скорочення організаційного моменту та часу на задавання домашнього завдання. Між іншим, є вчителі, які дотримуються іншої думки. Початку і кінцю відводять достойне місце. Особливо це важливо в початковій школі.

Треба пам'ятати, що початок уроку, стан учителя в ці хвилини впливає на якість уроку, на стан і навчання учнів та відбивається на способах їхньої роботи.

Початок уроку – це спеціальний його структурний компонент.

Без попередньої організації класу не можна починати урок, бо початок, який ми називаємо організаційним моментом вирішує дві важливі задачі:

1. Забезпечення нормальних зовнішніх умов для роботи.
2. Психологічний настрій учнів на наступне заняття.

Його рекомендації включають: обов'язкове привітання вчителем учнів як акт вихованості; вираз поваги, симпатії, як побажання добра; перевірку відсутніх, стан кабінету та робочих місць, коли це робиться неформально, дружнелюбно, рівним спокійним голосом. Початок уроку виконує такі функції по забезпеченню його якостей:

- адаптувати учнів до нових навчальних умов;
- зняти напругу і страх в очікуванні контролю;
- мобілізувати учбові можливості учнів;
- перевести увагу учнів з одного предмету пізнання на інший;
- представити учням проект усього уроку, його модель та залучити їх у процес проектування уроку;
- формувати стиль уроку, сприяти створенню пізнавальної атмосфери навчальної діяльності;
- «задати» настрій, ставлення та мотивацію навчання;
- дисциплінувати учнів та організувати їх;
- згуртувати учнів в розв’язанні пізнавальних задач; придати їх колективним зусиллям цілеспрямованість та цілісність.

Тож, для реалізації всіх цих задач, учитель може використовувати різноманітні поетичні рядки.

Вірші-привітання

Вчитель:

- Доброго ранку, – мовлю за звичаєм.

Діти:

- Доброго ранку, – кожному зичу я.

Вчитель:

- Кому дозволено першим сісти?

Діти:

- Дівчаткам.

Вчитель:

- Так, спочатку – краса, а потім

Діти:

- Сила.

Налаштування на робочий день

Доброго ранку! Доброго дня!

Хай плещуть долоньки!

Хай тупають ніжки!

Працюють голівки!
Доброго ранку! Доброго дня!
Бажаєм собі ми здоров'я й добра!

Привітання після перерви

Учитель:

- Добрий день! В добрий час!
Рада, діти, бачить вас!
- Ви почули всі дзвінок?

Діти:

- Так. Він покликав на урок!
Кожен з нас приготувався,
На перерві постарався.

Вчитель:

- Зараз сядуть всі дівчата,
А за ними і хлоп'ята.

Створення емоційно-психологічного настрою

* * *

Вас покликав на урок
Голосистий наш дзвінок,
Всі зібрались в класі дружно
Почнемо урок свій мужньо.

* * *

Продзвенів дзвінок,
Починається урок.
З маминої ласки,
Із шкільної казки.
Отож, всі сідайте
Та «12» заробляйте!

* * *

Вітаю вас, мої любі
У світлій затишній оселі.

Нехай урок наш для вас буде,
Як пісня – дзвінкий та веселий.

* * *

Всі за парти ми сідаємо.
До роботи приступаємо.
Щоб помилок уникати,
Треба пильність розвив

* * *

Подивилися на мене,
Усміхнулися усі:
Всі готові до роботи.
Всі бадьорі. Молодці!

* * *

От і знову дзвоник лунає,
Мелодійно і срібно звучить.
Він до класу дітей закликає,
Щоб успішно діток учить.

Підросли ви всі і зміцніли,
І цікавістю очі горять.
Дай нам, Боже, здоров'я і сили,
Щоб багато нового пізнати!

Коли до класу приходять новий учень, доречні будуть такі привітання:

Здрастуй, здрастуй, новий друже!
Кожен з нас тут не байдужий.
Станем всі одна сім'я:
Будем друзі – ти і я.

Після вихідних, свят можна привітатися так:

Привіт, привіт тобі, мій друже,
Я скучив за тобою дуже.

Не бачив цілі вихідні, –
Аж два таких предовгих дні!

**Перед початком будь-якого свята дітей можна привітати такими
словами:**

-Добрий день, малеча щира,
Хай живеться вам у мирі.
Хай лунає всюди пісня і дитячий сміх,
На свято вас запрошуємо всіх.

Привітання гостей

* * *

Діти! В народі кажуть:
Добрий гість – дому радість!
Сподіваюсь, що і ви, як і я,
Раді нашим гостям.
Тож, давайте привітаємося:
– Раді вітати вас в нашій оселі!
Зичимо щастя, здоров'я, добра!

* * *

Ми вам раді, добрі люди,
І вітаєм щиро вас,
І запрошуєм ласкаво
На урок у ... клас!

* * *

Добрий день вам, добрі люди!
Хай вам щастя – доля буде,
Не на день, і не на рік,
А на довгий-довгий вік!

* * *

Гостей дорогих ми вітаємо щиро,
Стрічаємо з хлібом, любов'ю і миром.
Для людей відкрита хата наша біла,

Тільки б жодна кривда в неї не забігла.

* * *

Шановні гості!

В добрий день і в добрий час

Завітали ви до нас.

Всіх ми вас вітаємо,

Подивіться, що ми знаємо.

* * *

Ми раді всіх вітати

У нашій світлиці.

І дарувати хліб

із золота – пшениці.

Серця в нас сповнені

Любов'ю і миром

Бажаєм, щоб зустріч

була щирою!

Цікавими є привітання до календарних свят:

Свято Миколая

Усміхнімось сонечку:

Здрастуй золотаве!

Усміхнімось один одному,

Погляньмо ласкаво!

Хай сьогодні в кожне серце

Миколай додасть тепла!

А ми гостям усміхнімось,

Побажаємо добра!

Свято матері

Увага! Увага!

Шановні друзі!

Ми сьогодні зустрілись

У тісному крузі
На родинне свято.
Зійшлося чимало гостей,
Адже сьогодні –
Веселе свято – Мамин день.

Мотивація навчальної діяльності

Мотивація – це сукупність внутрішніх та зовнішніх рушійних сил, які спонукають людину до діяльності, визначають її межі та форми, надають діяльності направленість, орієнтовану на досягнення певних цілей.

Мотивація буває двох типів: зовнішня та внутрішня. Першу (зовнішню) інколи називають «кнут і пряник». Сюди відносяться також ігри, батьківський авторитет тощо... все, крім самого предмету.

Проблема мотивації, по суті, це проблема співвідношення свободи та примушення у вихованні. Є внутрішня мотивація – дитина вільна, немає – дитина піддається насиллю. Внутрішня мотивація залежить від предмету, який вивчається і виникає внутрішня мотивація, коли дитині цікаво.

Прикро, але наша педагогіка вирішує проблему низької навчальної мотивації за допомогою зміни видів діяльності. Всією міццю учительського авторитету в учня формується поверхнє ставлення до справи, уривчаста манера вести справу та нездатність до впрацювання.

Компенсуючи «нестійкість дитячої уваги» зміною видів діяльності, педагогіка нездатна вирішити проблему привабливості навчального процесу. Але справа не у нестійкій дитячій увазі! Коли дитині цікаво, вона годинами займається улюбленою справою і навпаки.

Привітання-запрошення та мотивація навчальної діяльності відіграють певну роль.

На урок читання:

Я вам рада, любі діти,
І вітаю щиро вас.
І запрошую ласкаво
На урок читання в клас.

На урок музики:

В цей ранковий добрий час
Музика прийшла до нас.
В нас енергію вселяє
І на працю надихає.

На урок природознавства:

З природознавства кілька уроків –
У світ незвичайний ще кілька кроків.
Світ природи пізнати маємо,
Багато цікавого ми вже знаємо.
Що таке рослини, де живуть синиці...
Хочемо дізнатися...
(Де взялась вода в криниці)

На урок мови:

Будемо навчатись мови золотої
У трави-веснянки, у гори крутої.
В потічка веселого, що постане річкою,
В пагінця зеленого, що зросте смерічкою.

Сідайте діти!

У класі ми зустрілися знову.

Про нашу мову чарівну

Ми поведемо розмову.

* * *

Зошит свій я відкриваю

Та під нахилом кладу.

Я від вас не потаю –

Ручку я ось так тримаю.

Сяду рівно, не зігнузь,

За роботу враз візьмусь!

* * *

Якщо сядемо красиво,
То напишемо на диво
Чисто, рівно і красиво.
Раз, два, три, чотири, п'ять –
Починаємо писать.
Ручку вправно поверну,
Зошит правильно кладу
І рівненько запишу...

* * *

Урок починаємо без зупинки
З каліграфічної хвилини.

На урок математики:

Сьогодні нас вітає країна Математика!
Ігри, приклади, задачі – все для вас!
Побажаю вам кмітливості,
За роботу, в добрий час!

Поетичні фізкультхвилини

Під час проведення уроку важливо пам'ятати пораду К.Д.Ушинського:
«Дайте дитині трохи порухатися, і вона знову подарує вам десять хвилин уваги, а десять хвилин жвавої уваги. якщо ви зуміли їх використати, дадуть вам в результаті більше, ніж цілий тиждень напівсонних занять».

Вчитель сам повинен вчасно помічати спад інтересу, працездатності молодших школярів, але у практиці розповсюджений такий варіант: 3 хвилини після 10 – 15 хвилин уроку і 2 хвилини після 20 – 25 хвилин уроку.

Введення в структуру уроку фізкультхвилинок, що передбачають різноманітні вправи (для кистей рук, м'язів плечей, спини, очей, дихальні), є необхідною умовою для утримання високої працездатності та збереження здоров'я.

* * *

Ми писали, ми трудилися,
Наші пальчики втомились.
А щоб далі нам писати,
Треба пальці розім'яти.

Руки вгору потягніть.
І до сонця підстрибніть.
Всі присіли, встали враз,
Знов чекає праця нас.

* * *

Встаньте діти, посміхніться,
Землі нашій поклоніться.
І до сонця потягніться,
Веретеном покрутиться.
Раз – присядьте, два – присядьте
І за парти тихо сядьте.

Імітаційні фізкультхвилинки

Пташки

Крильця пташки розправляють,	<i>Розвести руки в сторони.</i>
Їх до сонця підіймають.	<i>Руки вгору, потягнутись.</i>
Потім можна політати	<i>Покрутитися, виконуючи рухи</i>
І комашок поганяти.	<i>руками вгору та вниз.</i>
На галявину злетілись,	<i>Присісти.</i>
Там зернят вони наїлись.	<i>Рухи руками вгору та вниз.</i>
Потім знову полетіли,	
У гніздечку хутко сіли.	<i>Сісти на місця.</i>

Вітерець

Навкруги вітер гуляє,	Тихше, тихше вітерець,
Моє деревце хитає.	Вгомонився накінець.
Угору тягнуся,	
А йому не піддаюся.	<i>Ходьба на місці.</i>

*Підняти руки вгору, нахили
вправо, вліво.
Стати навипиньки.*

*Ми метелики чудові,
Маєм крильця кольорові.
Над квітками літаємо,
Втоми ми не знаємо.
Пташки ми злякалися,
Під квітку заховалися.*

*Дружно разом піднялись,
Вліво, вправо подивились.
Потім хутко повернулись,
Всім навколо посміхнулись.
Поплескали у долоні
І побігали, як поні.
Хай лунає всюди сміх,
Ми, хлоп'ята, кращі всіх!*

*Раз, два – усі пірнають.
Три, чотири – виринають.
П'ять, шість – на воді,
Міцніють крильця молоді.
Сім, вісім – що є сили
Всі до берега припливли.
Дев'ять, десять – розгорнулись,
Обсушилися, потягнулись,
І розбіглися хто куди.*

*Потягнутися.
Повільно опустити руки.*

Метелики

*Нахилити голову вліво, вправо.
Розвести руки в сторони.
Біг на місці, рухи руками вгору-вниз.

Руки покласти на голову.
Присісти.*

Веселі хлоп'ята

*Встати з-за парт.
Нахилити голову вліво, вправо.
Руки на пояс, повернутися.

Поплескати в долоні.
Біг на місці.
Вимовляти хором.*

Каченята

*Присісти.
Встати.
Рухи руками.

Руки на поясі, ходьба на місці.

Сісти за парти.*

Боровик

Вийшов в поле боровик

Та й узявся в боки,

Бо він бачити не звик

Обрії широкі.

Покрутився на нозі,

Реготом залився,

Танцюристці-бабці

В пояс уклонився.

Десь за зайчиком ганявся,

Виспавсь на пісочку,

Коли вечір вже настав –

Викупавсь в струмочку.

Вийти з-за парт.

Руки на пояс.

Розвести руками.

Покрутитися на одній нозі.

Нахили вперед.

Біг на місці.

Імітувати рухи під час плавання.

Лічилочка

Раз – підняти руки вгору,

Два – нагнутися додолю,

Не згинайте, діти, ноги,

Як торкаєтесь підлоги.

Три, чотири – прямо стати,

Будем знову починати.

Хто зуміє присідати

І ногам роботу дати?

Раз – піднялись,

Два – присіли,

Хай мужніє наше тіло.

Хто втомився присідати,

Може вже відпочивати.

Оцінка та цінування на уроці

Кожен вчитель розуміє, яку важливу роль відіграє оцінка та цінування на уроці:

Загальновідомо, що оцінка та цінування на уроці виконують масу позитивних функцій:

- здійснює зворотній зв'язок між учасниками педагогічного процесу;
- є методом виховання організованості систематичності, виховання волі тощо;
- орієнтує учнів у системі суспільних та інтелектуальних цінностей;
- діагностує ступінь успішності навчальної діяльності учня та дидактичної діяльності учителя;
- прогнозує майбутні успіхи.

Виходить, що оцінка та цінування впливають на особистість та діяльність в цілому.

Їхня відсутність, за твердженням дослідників, погіршує навчальну діяльність.

Але треба пам'ятати, що за кожною оцінкою, кожним цінуванням – доля, життя, жива людина і наша людське учительське сумління, доброта і борг перед кожною дитиною.

Кінець уроку

Кінець уроку, його завершення технологічно складається з двох частин – інваріантної та варіативної. До інваріантної як загальної та однакової належать:

- підведення підсумків роботи на уроці;
- задавання домашнього завдання;
- прощання учителя з класом.

Варіативна частина закінчення сучасного уроку може складатися з:

- рекомендації нової книги;
- аналізу настрою;
- виразу співчуття учням, які не досягли певних успіхів;
виразу радості та надії на цікаву зустріч на наступному уроці;
- побажання дітям успіхів та здоров'я;

- передача вітань та поздоровлень батькам дітей, особливо перед святами та днем народження дитини.

* * *

Ось і пролунав дзвінок –
Закінчився наш урок.
За роботу по заслугі
Щиро дякую вам, друзі

* * *

Збіг урок наш, як коротка мить.
(Дуже швидко час біжить)
Але попереду у нас багато кроків,
І цікавих, і важких уроків.

* * *

Всі ви, діти, молодці,
Гарно працювали!
Але дзвоник пролунав.
Він мені і вам сказав,
Що урок вже час кінчати,
Треба йти відпочивати.

* * *

Всі ми разом міркували,
Самостійно працювали,
І старанно всі писали,
Помилки не допускали,
Постарались всі – це факт,
Вийшов добрий результат

* * *

Учитель: – Ось і уроку кінець!
Хто працював, той молодець!
Що сподобалось вам,

Поділіться вдома.
Що сумним було,
Пожалійтесь вдома.
Всі дружні й активні
Були увесь час
Хороші оцінки чекають
І завтра на вас.
- А чому завтра?
- Тому що домашнє завдання
Ось таке...

* * *

Чи було цікаво,
Чи було вам лінь?
Хочеш бути розумним,
Заглядай частіше
В чарівну глибіню.
Завтра вже ми іншу
Тему будемо вивчати,
Та знання здобути
Треба пам'ятати.

* * *

Ось і скінчився урок,
І дзвенить для вас дзвінок!
Працювали добре, друзі,
Відпочиньте по заслугі

* * *

Шановні гості!
Спасибі, що знайшли час
І прийшли на свято до нас.
Якщо буде ваша ласка,
То приходьте до нас ще, ,будь ласка!

* * *

Ось закінчилось наше свято,
Залишивши теплий світ у душі!
На все добре, батьки, хлопці й дівчата!
Хай у всьому вам
Завжди щастить!

* * *

Побажання батькам
Хай щастя оселиться в вашій родині.
Хай діти сміються у вашій хатині.
Хай голуб голубку кохає й шанує.
Повага та спокій в родині панує!

* * *

Хай біда і горе обходять ваш дім.
Доброго здоров'я зичимо усім.
Хай сонце вам сяє, а серце співає,
Хай смуток до хати дороги не знає.
Хай щастя вікує у вашому домі,
А радість хай буде завжди.
Здоров'я міцного і щедрої долі
Хай Бог посилає на довгі роки!

Новаторські способи закінчення уроку

Новаторські способи закінчення уроку радять автори книги «Революція в навчанні» Гордон Драйден і Джанет Вос:

по-перше

- а) записати одним реченням головну ідею вивченого;
- б) згрупувати у пари для переконання одне одного;
- в) пари переконують іншу пару

по-друге

- а) кожному учневі написати підсумок вивченого;
- б) кожен учень чіпляє свій аркуш на дошку;
- в) учасники групують аркуші до їхнього змісту й мотивують своє рішення.

Святкуйте кожна свою перемогу.

І ще декілька порад авторів книги «Революція у навчанні».

Справжній учитель намагається організувати класну кімнату так, щоб полегшити дітям навчання – поставити свіжі квіти, аби приємно пахли і додавали барв, повісити на стінах кольорові плакати і таблиці, підкреслюючи основні тези курсу словесно чи за допомогою малюнків – адже дуже правдоподібно, що більша частина навчального матеріалу засвоюється завдяки підсвідомості.

Щораз більше вчителів використовують музику на початку уроку для створення відповідного настрою, інші, окрім цього чіпляють ще й кульки та гірлянди, що майже нагадує святкову атмосферу. Загальна атмосфера не повинна лякати, а навпаки, налаштовувати позитивно.

Значення правильно скомпонованих кольорових таблиць і плакатів також годі переоцінити. Завдяки постійній присутності таблиць пам'ять засвоює їхній зміст, навіть, якщо про це не думати.

Варто пам'ятати і про роль кольорів у психології навчання. Червоний – це застережливий колір; блакитний – холодний (колір логіки); жовтий вважають кольором інтелекту; зелений і коричневий – заспокійливі. Не забувай то, що ефективні таблиці і плакати мають сильний вплив на довготривалу пам'ять, творячи в ній образи, які завжди можна відтворити в потребі, хоч цього ми й не усвідомлюємо.

Барвиста обстановка, кольорові плакати, наочність спонукати муть до роботи тих, хто має візуальний стиль навчання.

Музика стимулює учнів, які найбільше сприймають на слух.

А от фізична активність налаштує на навчання тих, хто має кінестетичний стиль.

Поєднання цих засобів додасть упевненості, що активізовано три рівні мозку, які відповідають за мислення, почуття й діяльність.

Виявлено, що музика вводить у спеціальний стан релаксації, коли мозок найвідкритіший для сприйняття інформації.

А сніданок, що складається з бананів, ківі, апельсинів та інших свіжих фруктів, стимулює роботу мозку.

Багаторічний досвід роботи переконує в тому, що активізувати пізнавальну діяльність молодших школярів допомагають римовані рядки, які спонукають на новий вид діяльності під час уроку, фізичні паузи, які підвищують працездатність.

Римовані рядки, торкаючись вразливого дитячого серця, позитивно впливають на психоемоційну сферу молодшого школяра, створюють атмосферу відвертого спілкування, тактовно спрямовують діяльність дітей на позитивний результат, на досягнення успіху, а фізпаузи зберігають здоров'я дітей.

Даний матеріал зібраний і апробований протягом багатьох років, дає певний позитивний результат в педагогічній діяльності.

Використана література

1. П о м е т у н О. Інтерактивні методики та система навчання. – К.: Шкільний світ, 2007.
2. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання.-К.: Видавництво А.С.К., - 2004.
3. Журнал «Початкове навчання та виховання» (2004, № 3 2013, №34)
4. Журнал «Учитель початкової школи»(2014 №1-11)
5. Робота в центрах та ранкові зустрічі. Посібник. НВК № 335 «Мрія», м. Дніпропетровськ
6. Пересунько Т.М.- Вчитель української мови. Балабинська гімназія «Престиж».